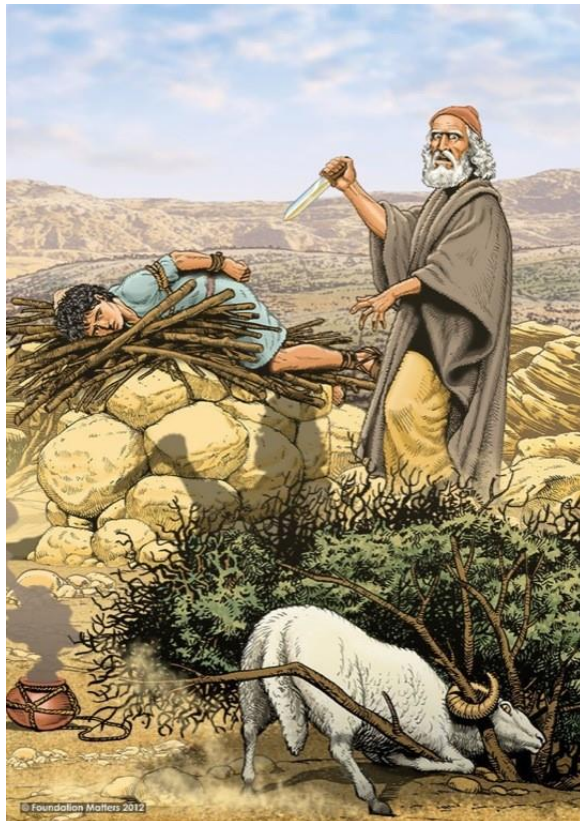

3. IBRAHIIMA

Genèse chapitres 11-13, 15-17,
21, 22, 25, 28 en langue Baynunk,
guñaamolo.

Illustrations : Graham Kennedy

© Foundation Matters

© Vision Intégrale, Ziguinchor, Décembre
2018

Adresse e-mail:
visionintegrale.bk@gmail.com

Gudoyahu m'andékehne guliirehu kóliibáro inko

H'añaañaane a líibáro inno atohtoh a líibáro aliiho no Gúloku Díino n'ayéjuhne Jenes. Jenes, ingine líibáro aliiho no líibáreño ámekilaño n'ambabne ankaan h'ayejuhne Tawrato. Tawrato gúduk anyéjeh «Biñaañenku Musa,» mara Annabila Musa añaañne ámáráj. Kanda a líibáro inno úfekineh gúbid úngonduk barej gu Jenes, gúmár ingine gúbido gu misaalhu údiigeno m'aretuhne Ibrahiima. Kanda misaalhánam taalintaal girej. Honj h'ayik.

Ibrahiima amiñmiñ f'abosaane. Afanfanj díinenj wuuliyen arenekenj. A jamaanihu Ibrahiima jamaño gara ambúuña Umuyhintor, kanda Ibrahiima mungu gabúuñahambuuña. Inini karanar k'úfeg h'ayikne na...

Gureto ingi Guwarabo	Gureto ingi Gufáransejo
Braama	Abram
Ibrahiima	Abraham
Sire	Saraï
Sarta	Sara
Haajara	Agar
Ismeela	Ismaël
Siyaka	Isaac
Yankuba	Jacob

Jenes Sapitáro 11-13, 15-17, 21, 22, 25, 28

Sapitáro 11

²⁷ Inini, ba balób a gubaarhu bádinku údiigeeno m'aretuhne Tera. Tera ingine bááhu índiigeeno ilallo m'anretuhne Braama ingi Nahor ingi Haran. Angu Haran ingine bááhu údiigeeno m'aretuhne Lut. ²⁸ Jandiŋ Díino badoohumne báábám Tera, Haran aniiro a bukooro b'abosaane. Bukooro búmár gurethinem Ur. A didiiraŋo d'aretuhne Babiloniya gagune.

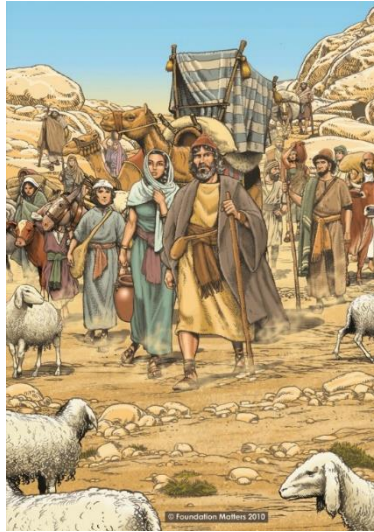
Sapitáro 12

¹ Braama, fo báábám aniirone, Umuyhintor ayéjem :

- Kenger, fút a bukokon. Bént jamankan ingi díku bááhán k'údek a didiiraŋo d'ídekehne bujellihinken k'unoo na. ² Me ikankáneh k'ubosayerŋ na fanfan. Maŋ ni ubosayhineŋne anguyhuneŋ siy adé. Ikandukuno barake. Ikankáneh ki gurethen ayéega. Faka a gubaarhu fi ikankáneh bajóon imbi jamaŋo índukoŋo. ³ Agi wúur

aduwaren duwa ajóoni, me mees iduwakáneh uraagofonjo
úmár duwa ajóoni. Kanda agi wúur adankahen, me mees
idankahánam. A gubaarhu fi, me ikankáneh básuum a
siyejo nip n'angune a duniyaño.

Nim Díino ayéjne Braama.

⁴ Braama, f'ayennehinne hómár afúr a bukokunom
Haran, mañ ni Umuyhintor atéekinemne. F'anane gúfuro a
bukokunom n'ayik díinej jamañilall ingi butinken. ⁵ Ingi
Sire udikankánam ingi úbáku údoonom m'aretuhne Lut
gankokayne ingi ñandóolhánin nip. F'anane hadéko
andoodooh nááfihinin nip k'andék ankok bi didiirahu
Keenan.

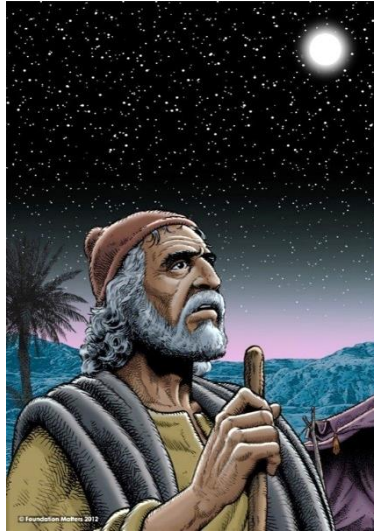
Sapitáro 13

¹⁴ Braama f'ambicayne ingi Lut, Umuyhintor ayéjem :

- Inini ningilint bejen bejen. ¹⁵ Didiirango d'úfegehne nip ínekineh fi ingi man ni ubosayhinehne. Umuyhunon dímar baman dagurumaareh. ¹⁶ Man ni ubosayhinehne ikankunoonu k'urumunon tip fo ugurumaareh dapiren atéboonu man ni wúur dapirenne atéb dikiñango a réengo. ¹⁷ Déker gírint a bawúurhu didiirango ingi bawayhánam maro ínekuno. Dinankan !

Sapitáro 15

[Afúrumi na, ayikyik bísiba a waathu jaketo
Umuyhintor afak alób ingi Braama]

⁵ Akaanam k'afúror a bílido. Bafúti, ayéjem :

- Ning baŋ a raafó. Téber bahúuro, agi upirenkinéh.

Nim Díino ayéjemne. Afak abocin ayéjem :

- Maŋ ni bahúuro agune, maŋ nim gubosayhineŋne ufak uguyoŋ maŋ nim.

⁶ Braama f'ayennehinne ho Umuyhintor ayéjne alaham k'ajíkiyem. Umuyhintor f'afégne maro Braama adómdom gúlokunom aninkem wúur m'awúuh.

¹² Waathu fítiro, sínduufó alah Braama k'adúuf f'ahuunin. F'aŋane sínduufó bumurul búde apútor a binaanam. Hátekinem abenuh dáde. ¹³ Angu Umuyhintor ayéjem :

- Ísiibáásiib k'úpájul hóbun mara maṇ ni ubosayhineṇe, immerenṇ anguyhuneḥ ñandéka a bukoor búduk bu immerenṇ muyroṇoṇ. Anguyhuneḥ na ñansóog. Anfégunkunuh buruhu díineṇ kemeṇ arenekeṇ. ¹⁴ Kanda me iyohenkineḥ jamanku bukooro búmár. Ifak ikankáneḥ ki waato aléerinno adétdir, maṇ ni ubosayhineṇne anfúrokuneḥ bim anṇooliner ba a didiiraṇo indi.

Nim Díino ajíkirindne Braama.

Sapitáro 16

¹ Angu Sire, udikaamo mu Braama ajahne bosudom wol, haani ínkonduk. Agida Sire n'ayik údool udikaam ummu údin Esipt. Gurethinem Haajara. ² Ayikyik bísiba, Sire ayéj Braama :

- Ingah! Umuyhintor akankaan ki bosuri. Inini déker imbi údoolhum k'úduufonṇ ingi úmár. Karo me iyikum jaraah a gubaarhu úmár.

Nim Sire ayéjne. Bayennehini gúmár Braama alah gúloku udikankánam. ³ Angu f'akanne díineṇ haala a bukoku Keenan Sire adooh údoolhánom anéer údiigenkinem k'andúuf kantíg ínkánduk. Banwaanay adooh búyeer k'aṇan wol údiigeen.

¹⁵ Haajara, nim gabosurne Braama wol údiigeen mu Braama aretne Ismeela. ¹⁶ Fo Ismeela abosaane, Braama n'ayik dííneŋ jamaŋirenek ingi amákilaŋ ingi amánduk.

Sapitáro 17

¹ Afúrumi na, a waato no Braama ayikne dííneŋ jamaŋirenek ingi butinken ingi arenekeŋ, Umuyhintor adéker a binaanam k'ayéjem :

- Me me ingine El Saday, gúmár ingine Díino n'apireenne hogurumaaren. Tifilint binaahum a waat agurumaaren. Yiker jamméej arenni fet fo wúur dapiren k'ayéjo úyuulenyuulen. ² Ingah ! Me Díino ímbenayhunonŋ a gúlob gumenuhi g'akandukuno bajóon. Ikankáneh ki maŋ ni ubosayhineŋne anrumun tip.

Nim Díino ayéjne Braama. ³ Braama bayennehini gúmár, aŋoya fo bígiro amapun réeŋo búbuuñahu Díino. Díino aŋoolin ayéjem :

⁴ - Gúlobo gumenuhinno g'ímbenayonŋne, gúmár ingine ungu: Fi uguyhuneh maamanku siyeŋ alabahi. ⁵ Faka ikandukuno guret gúduk. Gurethen dafak aguy Braama. Afúrumi gub gurethen aguyhuneh Ibrahiima maro uguyhuneh maamanku siyeŋ alabahi.

Nim Díino ayéjne. Agida Ibrahiima, gureto gúmár ingine maamanku jamaŋo jup ingi gúlokánin.

¹⁵ Díino afak ayéj Ibrahiima :

- Buku uretahaŕ udikanka Sire. Afúrumi gub, gurethinem ingine Sarta. Iduwakánam k'abosuro wol údiigeen. ¹⁶ Iduwakánam. Aguyhuneŕ maamanku siyeŕo. Faka, ñammaasa anfúrumokuneŕ a binaanam.

¹⁷ Ibrahiima, f'ayennehinne hómár aŕoya fo bígiro amapun réeŕo búbuuñahu Díino, kanda akilkil k'amiihoora ayéj: « Hoge me n'iyikne díineŕ keme ipirenkineŕ iyik wol ? Sarta mees, n'ayikne díineŕ jamaŕirenek ingi haala, hóge úmár apirenkineŕ abos wol ? »

¹⁸ Nim Ibrahiima amiihoorane k'akir ayéj Díino :

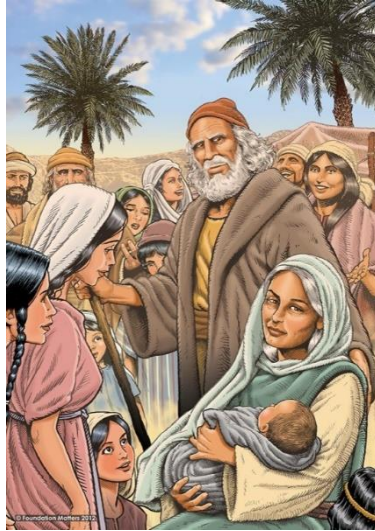
- Bonkerer duwadam Ismeela duwa ajóoni!

¹⁹ Bayennehini gúmár Díino ayéjem :

- Nim gireŕ! Udikanka Sarta abosukuno wol údiigeen. Gureto g'ukandakánamne ingine Siyaka. H'éjikirindenne a gúlobo gumenuhiino g'ímbenayoŕne, ifak íjikirindikineŕ úbákán ingi maŕ ni ambosayhineŕne. Dibayunahaŕ gúlobo gúmár g'ímbenayoŕne. Aguyhuneŕ na bandór ingi úbákán ingi maŕ ni ambosayhineŕne. ²⁰ Ismeela mungu, iyennennehin h'okiinaheemne. Iduwakánam k'adimbaya dáde. Ikankáneŕ ki maŕ ni ambosayhineŕne anrumun. Aguyhuneŕ bááhu seefeŕ haala ingi anakaŕ. ²¹ Afak aguyhuneŕ bááhu siy adé. Kanda h'éjikirindenne a gúlobo

gumenuhiino g'ímbenayon̄ne ifak íjikirindikineh Siyaka,
wolo mu Sarta abosukunone a waato inno no jiman.

Sapitáro 21

¹ Afúrumi na, Díino aṅoolin akandur Sarta
h'ajíkirindemne. ² Sarta adooh búyeero k'abos wol
údiigeen fo waato no Díino atéekineeniṅne fam apúturne.
Agida Ibrahiima n'adef dáde kanda maṅ nim gayikne wol.
³ Angu Ibrahiima aret wolo mu Sarta abosne Siyaka.

Sapitáro 22

¹ Siyaka balaameti, Díino aríf Ibrahiima k'afégem k'agune a nintiku ámár Díino. Ahuyumor :

- Ibrahiima !

Awaala ayéjem :

- Memomiye n'ibentenduko.

² Angu Díino ayéjem :

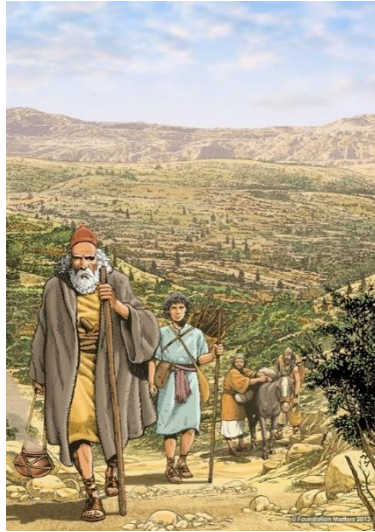
- Doohor úbákán úmánduko m'uyikne m'upokunne dáde. Doohorem k'údekeŋ ba a didiirahu Moriya. Gúputen a montaña no ijellihinkunone, udoo úbákán udaamulam k'ukaanumam leeyano no buñufo.

Nim Díino atéekinne Ibrahiima. ³ Angu gucunkunom, Ibrahiima akengintin, adék afac jábinnano j'ajakálinunkunehne leeyano. Adoohálin kofalinkinem jooŋano, adooh Siyaka ingi ñandóol inak k'andék ankok bi Díino ajellihinemne.

⁴ Andék, andék. Dahankánam, Ibrahiima ananden kantígo ka Díino ajellihinemne k'añantane adék.

⁵ Baŋandeni kantígo ayéj ñandóolhánom :

- Inini, ninkinan ufant útuyoŋ mint maŋ nanka ingi kofaliŋo, k'ídekmiŋ ingi hambaaniŋo beŋen ba buramunku Díino. Ibollamiŋdir iŋoolinekinemiŋ.

⁶ Balóbi nim Ibrahiima adooh jábinnajo ja leeyajo, adoohálin Siyaka, ki úmár fankánam adooh kuulo ingi buriho k'andék. ⁷ F'anjane hadéko Siyaka ahuyom :

- Abó ?

Awaala ayéjem :

- Naam? Úbákum memomiye n'ibentenduko.

K'angu Siyaka ayéjem :

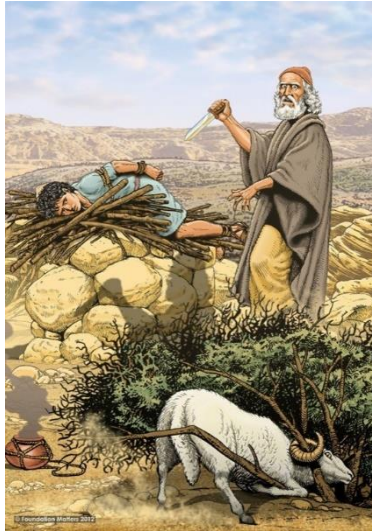
- Ingah ! Kuulo unkoone, jábinnajo injanjiye angu komemeleno ko leeyajo no buñufo faño inkorañ ?

⁸ Báábám ayéjem :

- Úbákum, Díino faño anéerekineh mintor komemeleno.

Anfaalen f'andék ampút a kantígo ka Díino ajellihinne Ibrahiima. ⁹ Bampút na, Ibrahiima atógun bawaalo

ajóonin kánginku leeyaŋo. Adooh jábinnāŋo alóbun na.
Anéb úbárám alóbunom a jábinnāŋo.

¹⁰ Bakaani nim mees, adoohor buriho ba budaamihu
úbárám ¹¹ kanda bacangi buriho ba budaamihinemer,
maleekahu Umuyhintor ahuyumor biriman a raafu.
Ayéjem :

- Ibrahiima ! Ibrahiima !

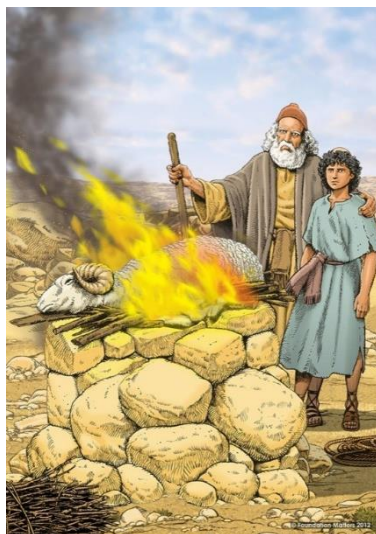
Awaala ayéjem :

- Memomiye n'ibentenduko.

¹² Ki Umuyhintor ayéjem :

- Dahu umapun hambaaniŋo! Dahu ukaanam honj
hóleeri. Inini, a gubaarhu h'okanne ípájul gúbuuñāŋo
g'úbuuñaheemne mara foyuro búnekum úbákán

úmánduko m'uyikne.

Nim Umuyhintor ayéjne Ibrahiima. ¹³ Angu Ibrahiima bayoofunay, afég saaha adé adíigen no háfegeero awokaane a bufito. Adék alaháram k'adaamulam añuf akaanum leeyano buruhu úbárám. ¹⁴ Afúrumi na Ibrahiima aret kantígo na, « Umuyhintor anéerekineh. » Baman manini nim ganyéjehne, « A montaña Umuyhintor, Umuyhintor anéerekineh. »

¹⁵ Angu maleekahu Umuyhintor afak ahuyumor Ibrahiima gunakin biriman a raafu k'ayéjem :

¹⁶ - Jantent gúloku Umuyhintor ayéj : « Me Umuyhon, inini gikalihinehne ingi gurethum. N'ukanne h'éyejenne, ni foyurone búnekum úbákán úmánduko m'uyikne,

¹⁷ iduwakuno duwa ajóoni. Maṅ ni ubosayhineṅne

anrumunkuneh dáde. Ikankáneh k'anlaba iniman bahúuro b'agune a raafó ingi dikiñaño d'agune a réeño. Mañ ni ubosayhineñe afañánaháneh ñanrumukinin k'anwateeniñ akooronkánin. ¹⁸ A gubaarhu mañ ni ubosayhineñe iduwakáneh siyeño nip n'agune a duniyaño. Nim gikankánehne mara ukankaan h'ejellihinenne.

Nim Díno ajíkirindne Ibrahiima. ¹⁹ Afúrumi na, Ibrahiima ingi úbárám anñoolin ba imbi ñandóolhánom k'ankir andék ba a bukooro b'aretuhne Beesiba. Na gangune.

Sapitáro 25

¹⁹ Inno misaalhu Siyaka, úbáku Ibrahiima. ²⁰ Siyaka f'ayikne díineñ jamañinak gajahne udimanku Leban m'aretuhne Rebeka. Rebeka ingine bágidhu Betuwel, ummu siyo n'aretuhne Ñanaramo. A didiiraño d'aretuhne Mesopotami gagune.

²¹ Siyaka banjahay ingi Rebeka, yikintinden wol.

²² Angu, jaraaho anjumoh a búyekinem baman fo nunko, Rebeka, ayéjeh :

- Horañ akanne ki hómár ayikeem?

Amiih Umuyhintor. ²³ Umuyhintor ayéjem :

- Búyeken umbu, aji úfegi ni jaraaho anjumohne ineen, gúmár ingine siyen anakan angune na. Uboshuneh siyen anakan no mídenen. Siyo adúko afankáneh adíinem bayikhu sembe. M'abiyane gúfuro ingi dimbayahánam afankáneh n'ayik sembe, anguyhuneh ñandóolhu unakinno ingi dimbayahánam.

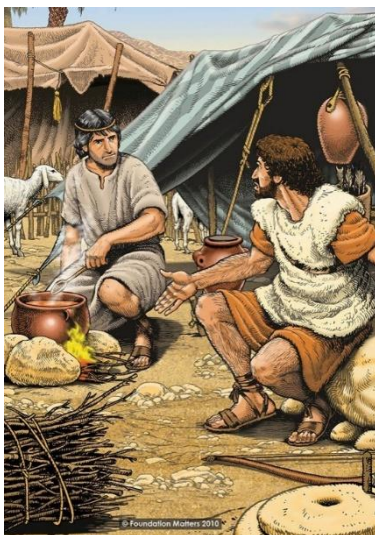
Nim Díino atéekinne Rebeka a nintiku ni kuusanjo anjumohne a búyekinem. ²⁴ Afúrumi na, waathu gujano babári, anjan kuusa. Jaraah janak jádiigeen. ²⁵ Koliho jégendhinem akenkeen. Arinkinem anoonooh jégend. Angu anretem Eso. Gureto gúmár apiren aguy akenkeen wola anoonooh jégend. ²⁶ Konakinno babosaa alah kódoonom a buteeñ alij. Gúmár akanne anretem Yankuba. Nim ingine alahlah buteeño ingi gúlokánin. ²⁷ Ñódiigeen banlaameti, Eso ahat gusawo dáde, apokun hadéko a kananja. Yankuba aguy údiigeen m'anoohum. ²⁸ Angu Siyaka, Eso gafanjumne n'apokun a gubaarhu abónongo n'abujurohne k'ankábáh. Kanda Rebeka Yankuba gafanjumne n'apokun.

²⁹ Ayikyik bísiba, Eso f'anjuncáne a kananja alahunar Yankuba n'anay bútedhu basooren. Agida ni kúugo alah Eso fanfan. ³⁰ Bafégi basooreno ayéj Yankuba :

- Kúugo abujhunum deh ! Majaalo ! Naham basoorenken imba bakeeno ifoola !

Nim Eso akiinane Yankuba. Agida, gúmár akanne k'ankandáram guret gúduk, anretem « Ídom. » Ídom ingine akenkeen ingi gúlokánin. ³¹ Bakiinahem nim Yankuba ayéjem :

- Agi újikirindukunum balaameken ki bááhintor ganiroy me idooh balaamero, nim íneero basooreno k'ufoola.

³² Eso ayéjem :

- Iyoo, doohor ! Ingah, kúugo abujhunum ! Agi iniroy, balaamekum danafahaam.

³³ Kanda Yankuba ayéjem :

- Kalir !

Bayéji nim Eso akali k'anéer Yankuba balaamekinem.

³⁴ Yankuba, bayennehini n'akaline búnekinem balaamero amujurom úmbuuro ingi basooreno bakeeno b'atédane.

Eso bafoolay mees, aruuh k'akeng afúr. A

hakaanankánam inha gapájulumaane mara balaamero ingi guduwaku Umuyhintor gankokayehne nafaarom.

Horan ginningoŋne a misaalhu Ibrahiima?

Díino atéekintee kin Ibrahiima mara úmár aguyhunek bááhu siy adé. Afak ayéjem mara a gubaarhu úmár ingi dimbayankánam, Díino akankáneh básuum a siyeŋo nip n'angune a duniyaŋo. A siyeŋo nip! Ñanfranseŋo, Ñanwolofó, Ñanriyaaro ingi ñanñaamolo mees. Díino ayéj Ibrahiima, «A gubaarhu fi, me ikankáneh básuum a siyeŋo nip n'angune a duniyaŋo.» Úfekineh a Gúloku Díino ni Díino akanne h'ajíkirindne Ibrahiima. Díino gakaanakaan abénn na h'ajíkirindine uraagofonjo.

Díino ingine Díino n'apahunahne jamaŋo. A waathu Nuha Díino apahunpahun Nuha ingi jamankánam. A waathu Ibrahiima Díino apahunpahun úbárám. Anéer Ibrahiima leeyaŋo k'aniiro buruhu Siyaka.

Ibrahiima aretret kantígo ka Díino anéeremne búrukundo k'aniiro buruhu úbárám, aret kantígo kámár, «Umuyhintor anéerekineh.» Díino anéeremneer búrukundo k'aniiro buruhu Siyaka, kanda Ibrahiima alah mara ayikhineh bísiba bi Díino afak anéerekineh jamaŋo wúur m'apahunkunehne ñanraagofonjo a biniironjo bi bandór jahánama. Afiyumfiyum Díino dáde. Alah mara

Díino akankáneh h'ajíkirindne jamaño a waathu Adama ingi Awa. Anéerekineh jamaño wúuro m'afanánahánehne Iblisa. Úmár apahunkuneh jamaño a jínubonkánin.